



NORGES BANK

Finansdepartementet
Akersgata 40, Postboks 8008 Dep
0030 OSLO
Norway

Dato: 3. september 2021
Deres ref.:
Vår ref.: 18/00100

Unclassified

Oppfølging av Etikktvalget etter Stortingets behandling av meldingen Statens pensjonsfond 2021

Vi viser til Finansdepartementets brev 28. juni 2021. I brevet foreslås endringer i de aktuelle bestemmelsene i forvaltningsmandatet og i retningslinjene for observasjon og utelukkelse i tråd med Meld. St. 24 (2020-2021) og Innst. 556 S (2020-2021). Departementet ber om eventuelle merknader til de foreslåtte endringene. Bankens svar følger i dette brevet.

Forslag til endringer i mandatet for forvaltningen av SPU

Departementet foreslår enkelte endringer i mandatet. Disse bygger i stor grad på etablert praksis i Norges Bank. Det er foreslått at rapporteringen om ansvarlig forvaltning forankres i hovedstyret. Videre foreslåes det å vise til FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter (UNGP) i bestemmelsen om prinsippene banken skal utarbeide for ansvarlig forvaltning. Det foreslås også en presisering i bestemmelsene om markedsgodkjenning, herunder at banken skal ha rutiner for slik godkjenning og at markedsgodkjenningen skal vurderes jevnlig. Norges Bank har ingen merknader til forslagene til endringer i mandatet.

Forslag til endringer i retningslinjene for observasjon og utelukkelse av selskaper fra SPU

Departementet forslår også endringer i retningslinjer for observasjon og utelukkelse.

§ 4 a - menneskerettigheter

I forslag til § 4 bokstav a om menneskerettigheter er eksemplene strøket for å understreke at kriteriet skal omfatte alle typer grove eller systematiske krenkelser av menneskerettighetene. I Etikktvalgets utredning ble dette blant annet

begrunnet med at eksemplene kun angir grove brudd på menneskerettigheter, mens kriteriets ordlyd tilsier at både grove og systematiske menneskerettighetsbrudd er dekket.

Norges Bank viser til at terskelen for utelukkelse skal være høy. Det gjenspeiles også i departementets forslag til formålsparagraf for retningslinjene, der formålet «er å unngå at fondet er investert i selskaper som forårsaker eller medvirker til alvorlige krenkelser av grunnleggende etiske normer...». Norges Bank mener endringene tydeliggjør hvordan § 4 bokstav a hittil har vært praktisert, og legger derfor til grunn at endringene ikke skal føre til endringer i praktiseringen av kriteriet.

§ 4 c – salg av våpen

I forslag til § 4 bokstav c foreslås det et nytt atferdskriterium for salg av våpen til parter i væpnede konflikter som benytter våpnene til å begå alvorlige og systematiske brudd på humanitærretten. Det vises til at når brudd både skal være «alvorlige» og «systematiske», så tydeliggjør det at kriteriet skal anvendes når det er dokumentasjon på at en væpnet konflikt foregår, og at våpen brukes i strid med humanitærretten.

Norges Bank understreker at retningslinjene retter seg mot selskaper, ikke land eller lands myndigheter. Samtidig vil vurderinger etter dette kriteriet indirekte berøre både stater som kjøper våpen som benyttes til å begå brudd på humanitærretten, og stater som velger å ikke stanse eksport av våpen til tross for bruddene. Det tilsier særlig aktsomhet i vurderingene, og Norges Bank har merket seg forventningene om bredde og autoritet i kildetilfanget. Før Norges Bank fatter vedtak om utelukkelse under dette kriteriet bør det være hevet over rimelig tvil at selskapet selger våpen inn i spesifikke konflikter der selskapet har kunnskap om, eller burde kunne forutse, bruk som klart bryter med internasjonal humanitærrett.

§ 4 g - korrupsjon

I forslag til § 4 bokstav g om å utvide korrupsjonskriteriet til å omfatte også «annen grov økonomisk kriminalitet» vises det til utvalgets drøfting av korrupsjonskriteriet, herunder at korrupsjon er straffbart og at selskaper legger stor innsats i å holde hemmelig eventuell korrupt aktivitet. Det bør dermed stilles mindre strenge krav til sannsynliggjøringen av fremtidige, nye korrupsjonshandlinger ved vurderingen av utelukkelse.

Norges Bank viser til Etikktutvalgets utredning kapittel 19 hvor det understrekes at «Utvalget er enig i at utelukkelse og observasjon begrunnet i et etisk rammeverk er sterke virkemidler gjennom de vurderinger som offentliggjøres i Etikkrådets tilrådinger. Grundighet i den konkrete vurderingen av selskapet er derfor nødvendig for å være trygg på vurderingene i tilrådingene og for å bevare legitimiteten til retningslinjene og fondet. Det er etter utvalgets mening viktig at denne praksisen videreføres.» Norges Bank har merket seg de endrede forventningene til sannsynlighetsvurdering under § 4 bokstav g, men legger samtidig til grunn at de samme strenge krav til grundighet gjelder for alle kriterier. Vurderingene må gjøres på selskapsnivå, og være fremoverskuende.

§ 7 - informasjonsutveksling



Departementet foreslår enkelte endringer i § 7 om informasjonsutveksling og koordinering mellom Norges Bank og Etikkrådet med sikte på å gi Etikkrådet og Norges Bank rom for å utvikle samarbeidet på en best mulig måte basert på læring og erfaring underveis i arbeidet.

Norges Banks syn er at samarbeidet med Etikkrådet fungerer godt, og er positive til den foreslåtte tydeliggjøringen av kravene til samordning. Banken er samtidig enig i at Etikkrådets og bankens vurderinger skal gjøres uavhengig av hverandre. Informasjonsutveksling og samordning kan kombineres med en slik uavhengighet. Norges Bank vil i samarbeid med Etikkrådet integrere disse hensynene i eksisterende rutiner for informasjonsutveksling.

Norges Bank har ingen merknader til de øvrige forslåtte endringene i retningslinjene.

Med hilsen

Øystein Olsen

Nicolai Tangen

*Elektronisk signert / Signed electronically:
3.9.2021, Øystein Olsen
3.9.2021, Grete Starheim for Nicolai Tangen*